

OPENBAAR LICHAAM

BONAIRE

Eilandsraadbesluit van

Archiefnr.

Overwegende:
dat het gelet op de bijzondere positie van de gezaghebber binnen het openbaar lichaam voor deze ambtsdrager van het grootste belang is dat hij of zij van onbesproken gedrag is;
dat de eilandsraad hier uitdrukkelijk oog voor moet hebben bij het voldoen aan zijn verplichting tot het vaststellen van de gedragscode van de gezaghebber.

Gelet op:
artikel 82, tweede lid, Wet openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba

GEDRAGSCODE GEZAGHEBBER

Hoofdstuk 1 Toepassing van de gedragscode

Artikel 1

1. Deze gedragscode is van toepassing op de gezaghebber¹.
2. Deze gedragscode is van overeenkomstige toepassing op degene die ingevolge de artikelen 90 of 91, WoIBES² met de waarneming van het ambt van gezaghebber is belast. Indien degene die belast is met de waarneming van het ambt van gezaghebber uit eigen hoofde onder de werking van een gedragscode valt³, is op hem of haar bij de uitoefening van dit waarnemerschap de gedragscode van de gezaghebber van toepassing.⁴
3. De gezaghebber ontvangt bij het aantreden een exemplaar van deze gedragscode.

¹ De gezaghebber in de functie van voorzitter van de eilandsraad en in de functie van voorzitter van het bestuurscollege.

² Wet openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba.

³ Bijvoorbeeld bij waarneming door een eilandgedeputeerde of eilandsraadslid, zie artikel 90, WoIBES. Zowel de eilandsraad als de eilandgedeputeerden hebben een eigen gedragscode.

⁴ Voorbeeld: ex artikel 10 neemt de gezaghebber geen geschenken aan, uitgezonderd de gevallen genoemd in artikel 11. Dit is anders in de gedragscode van de eilandsraad en in de gedragscode van het bestuurscollege, deze politieke ambtsdragers mogen ingevolge hun gedragscodes geschenken tot USD 50 aannemen – in de meeste Nederlandse gemeenten mogen gemeenteraadsleden en wethouders, uitgezonderd de burgemeester, geschenken tot 50 Euro aannemen. Deze geschenken hoeven niet te worden gemeld. De gedragscode van de gezaghebber heeft in geval van waarnemerschap voortrang op andere gedragscodes die eventueel op de waarnemer van toepassing zijn, de waarnemend gezaghebber in functie neemt dus geen geschenken aan.

4. De gezaghebber is in eerste instantie zelf verantwoordelijk voor het handelen in overeenstemming met de in deze gedragscode neergelegde basiswaarden en gedragsafspraken. De gezaghebber is aanspreekbaar op de naleving van deze code. Als de gezaghebber voor een dilemma komt te staan, maakt hij of zij dit bespreekbaar in de werkomgeving en houdt rekening met de uitkomst van die coördinatie.
5. In gevallen waarin deze gedragscode niet voorziet vindt coördinatie over eventuele aanpassing plaats in de vergadering van het presidium.
6. In gevallen waarbij toepassing door de gezaghebber niet eenduidig is vindt coördinatie hierover plaats in de vergadering van het presidium.
7. Deze gedragscode is openbaar en wordt gepubliceerd op de website van het openbaar lichaam, een schriftelijke versie is bij de eilandgriffier te raadplegen.

Hoofdstuk 2 De zuiverheid van de besluitvorming

Artikel 2

De gezaghebber bewaakt de zuiverheid van de besluitvorming van de eilandraad en van het bestuurscollege.

Hoofdstuk 3 Regels rondom belangenverstrengeling

Paragraaf 3.1 Persoonlijk belang

Artikel 3

1. De gezaghebber mag zijn of haar invloed en stem niet gebruiken om een persoonlijk belang veilig te stellen of het belang van een ander of organisatie bij wie hij of zij een persoonlijke betrokkenheid heeft.
2. De gezaghebber moet actief en uit zichzelf de schijn van belangenverstrengeling tegengaan.
3. Indien de onafhankelijke oordeelsvorming van de gezaghebber over een onderwerp in het geding kan zijn, geeft hij of zij bij de besluitvorming daarover aan in hoeverre het onderwerp hem of haar persoonlijk aangaat.
4. De gezaghebber die familie- of vriendschapsbetrekkingen of anderszins persoonlijke betrekkingen heeft met een aanbieder van diensten of zaken aan het openbaar lichaam, onthoudt zich van deelname aan de besluitvorming over de betreffende opdracht.

Paragraaf 3.2 Onverenigbare functies en handelingen

Artikel 4

1. De gezaghebber mag bepaalde in de WoiBES⁵ opgesomde functies niet uitoefenen in combinatie met zijn of haar politieke functie (zie Bijlage 1).
2. De gezaghebber mag bepaalde in de WoiBES opgesomde overeenkomsten en handelingen niet aangaan in combinatie met zijn of haar politieke functie (zie Bijlage 2)

Artikel 5

1. De gezaghebber maakt openbaar welke betaalde en onbetaalde functies hij of zij vervult (zie Bijlage 3).
2. De eilandgriffier draagt zorg voor een geactualiseerde openbare lijst met functies van de gezaghebber. Op deze lijst wordt tevens vermeld voor welke organisatie de functie wordt verricht, en of de werkzaamheden al dan niet bezoldigd zijn.
3. De gezaghebber vervult geen nevenfuncties waarbij sprake is of kan zijn van strijdigheid met het belang van het openbaar lichaam of die een structureel risico vormen voor een integer invulling van zijn of haar functie.
4. De gezaghebber behoudt geen inkomsten uit hoofde van een 'qualitate qua' nevenfunctie, tenzij dat op grond van de wet geheel of gedeeltelijk is toegestaan. De inkomsten – uitgezonderd onkosten - worden gestort in de kas van het openbaar lichaam.
5. Onkosten vanwege nevenfuncties die niet 'qualitate qua' worden vervuld komen niet ten laste van het openbaar lichaam.

Artikel 6

De gezaghebber doet aan de Rijksvertegenwoordiger opgave van zijn of haar substantiële financiële belangen⁶ - waaronder aandelen, opties en derivaten - in ondernemingen waarmee het openbaar lichaam zaken doet of waarin het openbaar lichaam een belang heeft. Ook een tussentijds ontstaan substantieel financieel belang wordt opgegeven.

Artikel 7

De oud-gezaghebber wordt gedurende een jaar na het eind van de zittingsstermijn uitgesloten van het, buiten dienstbetrekking, tegen beloning verrichten van werkzaamheden bij het openbaar lichaam.

⁵ Wet openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba

⁶ Artikel 83° artikel 49, derde lid WoiBES: Geen opgave hoeft te worden gedaan van belangen, zaken, met uitzondering van onroerende zaken, rechten, vorderingen en schulden, waarvan de waarde niet meer dan USD 11.175 bedraagt (zie Bijlage 5)

Hoofdstuk 4 Regels rondom het voorkomen van corruptie ⁷

Paragraaf 4.1 Voorkomen van corruptie

Artikel 8

De gezaghebber mag zijn of haar invloed en stem niet laten kopen of beïnvloeden door geld, goederen of diensten die hem of haar zijn gegeven of in het vooruitzicht zijn gesteld (Bijlage 4).

Artikel 9

De gezaghebber gaat actief en uit zichzelf de schijn van corruptie tegen.

Paragraaf 4.2 Aannemen van geschenken

Artikel 10

1. De gezaghebber neemt geen geschenken aan die hem of haar uit hoofde of vanwege zijn of haar functie worden aangeboden.
2. Indien de gezaghebber toch geschenken uit hoofde van zijn of haar functie heeft ontvangen dienen deze, met uitzondering van de gevallen bedoeld in artikel 11, eerste lid, te worden teruggegeven of teruggestuurd aan de gever onder vermelding van het feit dat de gezaghebber geen geschenken mag aannemen.

Artikel 11

1. De gezaghebber mag bij uitzondering een geschenk niet teruggeven of terugsturen in gevallen waarin het terugsturen de gever ernstig zou kwetsen of bijzonder in verlegenheid zou brengen, of als het teruggeven of terugsturen om praktische redenen onwerkbaar is.
2. Als geschenken om een van de in het eerste lid genoemde redenen niet zijn teruggegeven of –gestuurd wordt dit binnen 7 dagen gemeld aan de eilandgriffier. De geschenken worden dan eigendom van het openbaar lichaam en er wordt een bestemming voor gezocht. De eilandgriffier zorgt voor de registratie van giften en hun bestemming. Het register is openbaar.
3. Alleen als het gaat om incidentele bagatelgeschenken ⁸ die om een van de in het eerste lid, genoemde redenen niet zijn teruggegeven of –gestuurd, mag de gezaghebber het geschenk zelf houden.

⁷ Conform de eed (verklaring en belofte) bij de benoeming tot gezaghebber, artikel 77, WvBFS, zie Bijlage 4.

⁸ Bijvoorbeeld zelfgemaakte geschenken zonder waardevolle bestanddelen en van geringe financiële waarde (huissvijs), een bos bloemen en dergelijke.

Artikel 12

1. Geschenken die de gezaghebber niet wil of kan accepteren worden teruggestuurd naar de afzender met het verzoek dergelijke geschenken niet meer aan te bieden. De gezaghebber meldt dit aan het presidium.
2. Geschenken en giften worden niet op het huisadres ontvangen. Indien dit toch is gebeurd meldt de gezaghebber dit in het presidium waarna een besluit over de bestemming van het geschenk wordt genomen.
3. Aanbiedingen voor privéwerkzaamheden of kortingen op privégoederen worden niet geaccepteerd.

Paragraaf 4.3 Aannemen van faciliteiten en diensten

Artikel 13

De gezaghebber accepteert geen faciliteiten en diensten van derden die uit hoofde van of vanwege zijn of haar functie worden aangeboden.

Artikel 14

De gezaghebber accepteert bij uitzondering faciliteiten of diensten van derden als het weigeren ervan de werkzaamheden onmogelijk of onwerkbaar zou maken en de schijn van corruptie minimaal is.

Artikel 15

De gezaghebber gebruikt faciliteiten of diensten van derden die uit hoofde of vanwege zijn of haar functie worden aangeboden, niet voor privédoeleinden.

Paragraaf 4.4 Aannemen van lunches, diners, recepties en uitnodigingen

Artikel 16

1. De gezaghebber accepteert lunches, diners en recepties die door derden betaald worden alleen als dat voor de werkzaamheden noodzakelijk is en de schijn van corruptie minimaal is.
2. De gezaghebber maakt in het bestuursorgaan waar hij of zij deel van uit maakt melding van uitnodigingen voor excursies en evenementen op kosten van derden.

Hoofdstuk 5 Bestuurlijke uitgaven, onkostenvergoedingen, reizen⁹ en voorzieningen

Artikel 17

1. Uitgaven worden uitsluitend vergoed als de hoogte en de functionaliteit ervan kunnen worden aangetoond. De gezaghebber is terughoudend bij het in rekening brengen van uitgaven die zich op het grensvlak van privé en publiek bevinden.
2. De gezaghebber declareert geen kosten die reeds op andere wijze worden vergoed.
3. In geval van twijfel omtrent een declaratie of over het correct gebruik van een credit card van het openbaar lichaam wordt dit voorgelegd aan het presidium.

Artikel 18

1. De gezaghebber zendt vóór een schriftelijke mededeling aan het presidium van de eilandsraad en aan de leden van de eilandsraad van uitnodigingen voor excursies en evenementen op kosten van derden¹⁰.
2. De gezaghebber die uit hoofde van zijn of haar functie is uitgenodigd voor een buitenlandse reis of werkbezoek op kosten van derden heeft vóór afstemming nodig van het presidium van de eilandsraad. Het belang van het openbaar lichaam is doorslaggevend voor de besluitvorming in het presidium. Van een dergelijke reis of werkbezoek wordt altijd een verslag gemaakt voor de eilandsraad.

Artikel 19

1. De gezaghebber zendt een schriftelijke mededeling van het voornemen tot een buitenlandse reis of een uitnodiging daartoe aan het presidium van de eilandsraad en verschaft daarbij informatie over het doel van de reis, de bijbehorende beleidsoverwegingen, de samenstelling van het gezelschap, de geraamde kosten en de wijze waarop van de reis verslag wordt gedaan.
2. Het ten laste van het openbaar lichaam meereizen van de partner van de gezaghebber naar en in het buitenland is uitsluitend toegestaan wanneer dit gebeurt op uitnodiging van de ontvangende partij en het belang van het openbaar lichaam daarmee gediend is. Het meereizen van de partner wordt bij de besluitvorming betrokken.
3. Het anderszins meereizen naar en in het buitenland van derden op kosten van het openbaar lichaam is niet toegestaan. Het meereizen van derden op eigen kosten is in beginsel toegestaan en wordt in dat geval bij de besluitvorming betrokken.

Artikel 20

Het verlenen van een buitenlandse dienstreis voor privedoelinden is toegestaan, mits dit is betrokken bij de besluitvorming. De extra reis- en verblijfkosten komen volledig voor rekening van de gezaghebber.

⁹ Onder een reis wordt verstaan een reis buiten Bonaire, inbegrepen reizen naar Aruba, Curaçao, Sint Maarten, of naar Sint Eustatius, Saba en Nederland.

¹⁰ Voor werkbezoeken/reizen op kosten van derden zie artikel 18.

Artikel 21
Gebruik van eigendommen of voorzieningen van het openbaar lichaam voor privédoeleinden is niet toegestaan tenzij het betreft bruikleen van een fax, mobiele telefoon en computer die mede voor privédoeleinden kunnen worden gebruikt

Artikel 22
Het bestuurscollege kan bepalen dat de gezaghebber gebruik maakt van een dienstauto (met of zonder chauffeur) en dat van de dienstauto gebruik kan worden gemaakt voor woon-werkverkeer of voor de uitoefening van qualitate qua nevenfuncties.

Hoofdstuk 6 **Regels rondom het gebruik van faciliteiten en middelen van het openbaar lichaam**

Artikel 23
De gezaghebber maakt geen gebruik van eigendommen of voorzieningen van het openbaar lichaam voor privédoeleinden.

Artikel 24
De gezaghebber houdt zich aan het beleid dat is vastgesteld voor het gebruik van interne voorzieningen van algemene aard, zoals computerapparatuur met toebehoren, telefoon, fax en dergelijke (zie Bijlage 6)

Artikel 25
De gezaghebber houdt zich aan het beleid dat is vastgesteld met betrekking tot onkostenvergoedingen en declaraties (zie Bijlage 7)

Hoofdstuk 7 Informatie

Artikel 26

Het bestuurscollege en zijn afzonderlijke leden¹¹ geven de eilandsraad alle inlichtingen die de raad voor de uitoefening van zijn taak nodig heeft, tenzij het verstrekken daarvan in strijd is met het openbaar belang.

Artikel 27

1. De gezaghebber gaat zorgvuldig om met informatie waarover hij of zij door zijn of haar functie beschikt en gebruikt deze alleen ten behoeve van het doel waarvoor die informatie is verstrekt.
2. De gezaghebber maakt niet ten eigen bate of ten bate van derden gebruik van in de uitoefening van het ambt verkregen informatie.
3. De gezaghebber houdt geen informatie achter, tenzij deze geheim of vertrouwelijk is en het niet geven van informatie mogelijk is op grond van de Wet openbaarheid van bestuur BES¹².

Artikel 28

De gezaghebber die de beschikking krijgt over gegevens waarvan hij of zij het vertrouwelijke karakter kent of redelijkerwijs moet vermoeden, is verplicht tot geheimhouding van die gegevens. Behalve als de wet hem of haar tot mededeling verplicht of uit zijn of haar taak de noodzaak tot mededeling voortvloeit.

Artikel 29

1. De gezaghebber gaat vertrouwelijk om met privacygevoelige gegevens en draagt er zorg voor dat hij of zij informatie zodanig beheert dat onbevoegden daarvan geen kennis kunnen nemen.
2. De gezaghebber zorgt ervoor dat stukken met vertrouwelijke gegevens veilig worden opgeborgen en dat computerbestanden beveiligd zijn.

Artikel 29

De gezaghebber gaat verantwoord om met de e-mail, internetfaciliteiten en de sociale media van het openbaar lichaam.

¹¹ Zie artikel 171, tweede lid en artikel 182, tweede lid, WvBES

¹² Artikelen 11 en 12, Wet openbaarheid van bestuur BES.

Hoofdstuk 8 **Regels rondom de onderlinge omgang en de gang van zaken tijdens de vergadering van de eilandsraad en de vergadering van het bestuurscollege**

Artikel 30
De gezaghebber gaat respectvol om met de leden van de eilandsraad en met de leden van het bestuurscollege.

Artikel 31
De gezaghebber bejegent de leden van de eilandsraad en de leden van het bestuurscollege correct in woord, gebaar en geschrift.

Artikel 32
De gezaghebber onthoudt zich van machtsmisbruik, seksuele intimidatie en agressie.

Artikel 33
De gezaghebber houdt zich tijdens de vergaderingen van de eilandsraad respectievelijk het bestuurscollege aan het reglement van orde.

Hoofdstuk 9 Regels rondom de gedragscode zelf

Artikel 34

De eilandsraad stelt de gedragscode vast voor de gezaghebber.

Artikel 35

1. De eilandsraad ziet erop toe dat de gezaghebber in de functie van voorzitter van de eilandsraad de gedragscode van de gezaghebber naleeft.
2. Het bestuurscollege ziet erop toe dat de gezaghebber in de functie van voorzitter van het bestuurscollege de gedragscode voor de gezaghebber naleeft.

Artikel 36

1. De gezaghebber kan besluiten tot het instellen van een vertrouwenspersoon waar hij of zij met een dilemma terecht kan.
2. Als het vermoeden bestaat dat de gezaghebber zich niet aan deze gedragscode houdt kan de eilandsraad besluiten een onderzoek in te stellen.¹³ De eilandsraad kan dit doen op verzoek van twee of meer leden van de eilandsraad. Artikel 1, vijfde en zesde lid, is van toepassing. Afhankelijk van de aard en omvang van het vermoeden kan de eilandsraad besluiten tot een extern onderzoek. De gezaghebber kan zich in de betreffende besluitvormende vergadering in zijn of haar functie als voorzitter laten vervangen door de waarnemend gezaghebber.
3. De eilandsraad kan bij schending van de gedragscode door de gezaghebber besluiten tot het bespreken hiervan met de gezaghebber.¹⁴ Indien herhaaldelijk bespreken niet heeft geholpen kan de eilandsraad besluiten de gezaghebber aan te spreken.¹⁵ De gezaghebber kan zich bij de betreffende besluitvormende vergaderingen en bij de betreffende besloten vergaderingen in zijn of haar functie als voorzitter laten vervangen door de waarnemend gezaghebber.
4. Indien het vermoeden bestaat dat er strafrechtelijke aspecten kleven aan het handelen van de gezaghebber brengt de eilandsraad dit ter kennis van de Rijksvertegenwoordiger.

¹³ De eilandsraad informeert de gezaghebber onverwijld schriftelijk van het voornemen tot het instellen van een onderzoek. Het besluit wordt in een besloten vergadering van de eilandsraad genomen.

¹⁴ Het besluit tot bespreking met de gezaghebber wordt genomen in een besloten vergadering van de eilandsraad. Bespreking vindt plaats in een besloten vergadering van de eilandsraad, op basis van een schriftelijk verzoek van twee of meer raadsleden met verwijzing naar het betreffende artikel van de gedragscode, met motivering.

¹⁵ Procedure aanspreken: het gedragsonderdeel waarop wordt aangesproken wordt schriftelijk benoemd met verwijzing naar het betreffende artikel van de gedragscode, met motivering, de gezaghebber wordt ten minste 48 uur vooraf schriftelijk op de hoogte gesteld van het 'aanspreken'. Het 'aanspreken' vindt plaats in een besloten eilandsraadsvergadering. Met herhaaldelijk wordt bedoeld meer dan 2 keer binnen 3 maanden. Het 'aanspreken' vindt plaats met toepassing van alle principes van hoor en wederhoor.

De gezaghebber

De eilandgriffier

BILLAGÉ 1

Artikel 80. Wet openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba (WolBES) Onverenigbare functies

1. Een lid van de eilandsraad is niet tevens:
 - a. minister;
 - b. staatssecretaris;
 - c. lid van de Raad van State;
 - d. lid van de Algemene Rekenkamer;
 - e. Nationale ombudsman;
 - f. substituut-ombudsman als bedoeld in artikel 9, eerste lid, van de Wet Nationale ombudsman;
 - g. Rijksvertegenwoordiger;
 - h. gezaghebber;
 - i. eilandgedeputeerde;
 - j. lid van de gezamenlijke rekenkamer;
 - k. gezamenlijke ombudsman of lid van de gezamenlijke ombudscommissie;
 - l. ambtenaar, door of vanwege het bestuur van een openbaar lichaam aangesteld of daaraan ondergeschikt;
 - m. ambtenaar, door of vanwege het Rijk aangesteld, tot wiens taak behoort het verrichten van werkzaamheden in het kader van het toezicht op het openbaar lichaam;
 - n. functionaris die krachtens de wet of een algemene maatregel van bestuur het openbaar lichaam van advies dient.
2. In afwijking van het eerste lid, aanhef en onderdeel l, kan een gezaghebber tevens ambtenaar van de burgerlijke stand zijn.

BIJLAGE 2

Artikel 82 i° artikel 16, Wet openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba (WolBES)

Artikel 82, WolBES, Voorkomen belangenverstremgeling

1. Artikel 16, eerste en tweede lid, is van overeenkomstige toepassing op de gezaghebber.
2. De eilandsraad stelt voor de gezaghebber een gedragscode vast.

Artikel 16, WolBES, Voorkomen belangenverstremgeling

1. Een lid van de eilandsraad mag niet:
 - a. als advocaat, procureur of adviseur in geschillen werkzaam zijn ten behoeve van het openbaar lichaam of het eilandsbestuur dan wel ten behoeve van de wederpartij van het openbaar lichaam of het eilandsbestuur;
 - b. als gemachtigde in geschillen werkzaam zijn ten behoeve van de wederpartij van het openbaar lichaam of het eilandsbestuur;
 - c. als vertegenwoordiger of adviseur werkzaam zijn ten behoeve van derden tot het met het openbaar lichaam aangaan van:
 - 1°. overeenkomsten als bedoeld in onderdeel d;
 - 2°. overeenkomsten tot het leveren van onroerende zaken aan het openbaar lichaam;
 - d. rechtstreeks of middellijk een overeenkomst aangaan betreffende:
 - 1°. het aannemen van werk ten behoeve van het openbaar lichaam;
 - 2°. het buiten diensbetrekking tegen beloning verrichten van werkzaamheden ten behoeve van het openbaar lichaam;
 - 3°. het leveren van roerende zaken anders dan om niet aan het openbaar lichaam;
 - 4°. het verhuren van roerende zaken aan het openbaar lichaam;
 - 5°. het verwerven van betwiste vorderingen ten laste van het openbaar lichaam;
 - 6°. het van het openbaar lichaam onderhands verwerven van onroerende zaken of beperkte rechten waaraan deze zijn onderworpen;
 - 7°. het onderhands huren of pachten van het openbaar lichaam.
 2. Van het eerste lid, aanhef en onderdeel d, kan de Rijksvertegenwoordiger onthefing verlenen.
 3. De eilandsraad stelt voor zijn leden een gedragscode vast.

Vervolg BIJLAGE 2

Artikel 81. WOLBES, Verbod bloed- of aanverwantschap

1. Bloed- of aanverwantschap tot en met de tweede graad of huwelijk mag niet bestaan tussen de gezaghebber en een ander lid van het bestuurscollege.
2. Artikel 41, tweede tot en met vierde lid, is van toepassing

Artikel 41. WOLBES, Verbod bloed- of aanverwantschap

1. Bloed- of aanverwantschap tot en met de tweede graad of huwelijk mag niet bestaan tussen leden van het bestuurscollege.
2. Voor de toepassing van het eerste lid wordt:
 - a. een ongehuwd samenlevende geïjk gesteld met een echtgenoot;
 - b. als ongehuwd tevens aangemerkt degene die duurzaam gescheiden leeft van zijn echtgenoot.
3. In het tweede lid wordt verstaan onder ongehuwd samenlevende: de ongehuwde meerderjarige die met een andere ongehuwde meerderjarige een gezamenlijke huishouding voert, met uitzondering van bloedverwanten in de eerste graad.
4. In het derde lid wordt verstaan onder het voeren van een gezamenlijke huishouding de situatie waarin twee personen hun hoofdverblijf hebben in dezelfde woning en:
 - a. zij blijf geven zorg te dragen voor elkaar door middel van het leveren van een bijdrage in de kosten van de huishouding dan wel anderszins;
 - b. zij met elkaar gehuwd zijn geweest;
 - c. zij elkaars geregistreerde partner zijn geweest;
 - d. zij eerder met elkaar ongehuwd samenlevend zijn geweest, of
 - e. de man het kind van de vrouw heeft erkend.

BILLAGÉ 3

Artikel 79 jo artikel 13, Wet openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba

Artikel 79, WolBES, Bekendmaking nevenfuncties

1. De gezaghebber vervult geen nevenfuncties waarvan de uitoefening ongewenst is met het oog op de goede vervulling van zijn ambt van gezaghebber of op de handhaving van zijn onpartijdigheid en onafhankelijkheid of van het vertrouwen daarin.
2. De gezaghebber meldt zijn voornemen tot aanvaarding van een nevenfunctie, anders dan uit hoofde van zijn ambt van gezaghebber, aan de eilandsraad.
3. Artikel 13 is van overeenkomstige toepassing op de gezaghebber.

Artikel 13, WolBES, Bekendmaking nevenfuncties

1. De leden van de eilandsraad maken openbaar welke andere functies dan het lidmaatschap van de eilandsraad zij vervullen.
2. De openbaarmaking vindt plaats terstond na benoeming tot lid van de eilandsraad of na aanvaarding van een andere functie en geschiedt door terinzagelegging van een opgave van de functies op het bestuurskantoor van het openbaar lichaam.

Artikel 78, vierde lid, WolBES, Verbod vergoedingen voor nevenfuncties

De gezaghebber geniet geen vergoedingen, in welke vorm ook, voor werkzaamheden verricht in nevenfuncties welke hij vervult uit hoofde van het ambt van gezaghebber, ongeacht of die vergoedingen ten laste van het openbaar lichaam komen of niet. Indien deze vergoedingen worden uitgekeerd worden zij gestort in de kas van het openbaar lichaam.

BILLAGÉ 4

Artikel 77, WOLBES, tekst van de eed (verklaring en belofte) bij aanvaarding van het ambt van gezaghebber

1. Alvorens zijn ambt te aanvaarden, legt de gezaghebber in de vergadering in handen van de Rijksvertegenwoordiger, de volgende eed (verklaring en belofte) af:

«Ik zweer (verklaar) dat ik, om tot gezaghebber benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd. Ik zweer (verklaar en beloof) dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen. Ik zweer (beloof) dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als gezaghebber naar eer en geweten zal vervullen. Zo waarlijk helpe mij God Almachtig!»
 («Dat verklaar en beloof ik!»)
2. In plaats van in het Nederlands kan de eed (verklaring en belofte) in het Papiaments of het Engels worden afgelegd.
3. Wanneer de eed (verklaring en belofte) in het Papiaments wordt afgelegd, luidt de tekst van de eed (verklaring en belofte) als volgt:
«Mi ta hura (deklará) ku pa mi nombramentu den e kargo o funshon di gezaghebber mi no a duna ni priminti, ni direkta- ni indirekamente, bou di ningun nòmber ni denominashon ni preteksto, ningun regalo ni fabor. Mi ta hura (deklará i priminti) ku mi no a risibi ni mi no a asepta, ni lo mi no asepta, ni direkta- ni indirekamente, ningun regalo ni ningun promesa di hasi algu o laga di hasi algu den e kargo o funshon en kuestion. Mi ta hura (priminti) ku lo mi ta fiel na Konstitushon, ku lo mi kumpli ku lei i ku lo mi kumpli ku mi obligashonnan komo gezaghebber segun mi konsenshi i honor. Ku Dios Todopoderoso yudami!»
 («Esei mi ta deklará i priminti!»)
4. Wanneer de eed (verklaring en belofte) in het Engels wordt afgelegd, luidt de tekst van de eed (verklaring en belofte) als volgt:
«I swear (affirm) that I neither gave nor promised any gift or favour, either directly or indirectly, under any name or pretext whatsoever, in order to be appointed Island Governor. I swear (affirm and promise) that I have made no gift or promise, and shall accept no gift or promise, either directly or indirectly, in order to do or to omit to do anything in the course of my duties. I swear (promise) that I will bear allegiance to the Constitution, that I will observe the laws and that I will perform my duties as Island Governor in good faith. So help me God Almighty!»
 («This I affirm and promise!»)

BILLAGE 5

Artikel 83. Wet openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba.

Opgave zakelijke belangen

De artikelen 49 tot en met 52 zijn van overeenkomstige toepassing op de gezaghebber, met dien verstande dat in artikel 49 voor 'ontslag' wordt gelezen 'ontslag onderscheidenlijk afloop van de benoemingstermijn' en dat in artikel 52 voor 'eilandsraad' wordt gelezen 'Onze Minister'.

Artikel 49. Wet openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba.

Opgave zakelijke belangen

1. Een eilandgedeputeerde dient bij de Rijksvertegenwoordiger binnen dertig dagen na aanmelding van zijn benoeming en binnen dertig dagen na zijn ontslag een schriftelijke verklaring in met:
 - a. een nauwkeurige omschrijving van de zakelijke belangen die hij en zijn echtgenote hebben of beheren;
 - b. een nauwkeurige omschrijving van de onroerende zaken, roerende zaken, op geld waardeerbare rechten alsmede vorderingen en schulden van hem en zijn echtgenoot;
 - c. een nauwkeurige omschrijving van de aard van zijn nevenfuncties alsmede de functies van zijn echtgenoot;
 - d. de vermelding of aan de nevenfuncties inkomsten of voordelen in welke vorm dan ook, zijn verbonden en voor zover een geldelijke vergoeding daaraan is verbonden de omvang daarvan.
2. Artikel 41, tweede tot en met vierde lid, is van toepassing.
3. Geen opgave hoeft te worden gedaan van belangen, zaken, met uitzondering van onroerende zaken, rechten, vorderingen en schulden, waarvan de waarde niet meer dan USD 11.175 bedraagt.
4. De verklaring wordt door de eilandgedeputeerde ondertekend.
5. Bij ministeriële regeling wordt voor de verklaring een model vastgesteld.

Artikel 51. WOLBES, geheimhoudingsplicht verklaring ex artikel 49

De Rijksvertegenwoordiger en degenen die in zijn opdracht handelen zijn verplicht tot geheimhouding van de op grond van artikel 49 ontvangen verklaringen. Zij verstrekken de verklaringen of doen hierover slechts mededeling aan instanties die zijn belast met opsporing en vervolging van strafbare feiten.

BIJLAGE 6

Gebruik interne voorzieningen van algemene aard¹⁶

Op te stellen door de eilandgriffier

¹⁶ Artikel 24
De gezaghebber houdt zich aan het beleid dat is vastgesteld voor het gebruik van interne voorzieningen van algemene aard, zoals fractiekamers, computerapparatuur met toebehoren, telefoon, fax en dergelijke.

BILAGE 7

Procedures onkostenvergoedingen en declaraties¹⁷

Op te stellen door de eilandgriffier.

¹⁷ Artikel 25
De gezaghebber houdt zich aan het beleid en de procedures met betrekking tot onkostenvergoedingen en declaraties.